

УДК 378.091.2:316.3

Ренате ВАЙНОЛА
(м. Київ)

Суспільно орієнтоване навчання як засіб соціалізації студентської молоді

Нині українці переживають драматичні часи для незалежної держави, що потребують консолідації зусиль, прагнень суспільного та приватного життя, закладів освіти та соціального спрямування, кожного освітянина та фахівця соціальної сфери. Історично відомо, що роки війни та суспільних потрясінь у незалежної, вільної нації створюють передумови для надзвичайного злету творчого потенціалу, його реалізації та збагачення. Світова практика переконує, що у розв'язанні цього завдання надзвичайно важливу роль відіграють національна система вищої освіти, процес національно-патріотичного виховання студентської молоді.

Студентський вік є сенситивним для засвоєння соціального досвіду, активної суспільно значущої діяльності, оскільки характеризується наявністю внутрішньої потреби особистості співвідносити власні прагнення з інтересами суспільства. Визначальним і позитивним чинником соціалізації студентської молоді в умовах навчання у закладах вищої освіти є наявність сприятливого освітнього середовища, створення можливостей для активної суспільно орієнтованої діяльності, формування відчуття залучення до спільної Перемоги, потреби своїй країні.

Саме тому важливим є вивчення досвіду упровадження практик суспільно орієнтованого навчання (Service-Learning), що знайшло розвиток у багатьох країнах світу. В останні роки суспільно-орієнтоване навчання набуває популярності в країнах Східної Європи, таких як Румунія, Польща, Словаччина та інші. У січні 2019 року утворилась «Європейська обсерваторія суспільно орієнтованого навчання у вищій освіті» (European Observatory of Service-Learning in Higher Education (EOSLHE)), метою якої є поширення знань про суспільно орієнтоване навчання у закладах вищої освіти Європи, оскільки такий освітньо-навчальний підхід сприяє підвищенню громадської активності студентів, залучає їх до вирішення реальних проблем суспільства та дозволяє працювати в реальному середовищі [2].

Достатньо давно к закладах вищої освіти Сполучених Штатів Америки суспільно орієнтоване навчання визначається як метод, за допомогою якого студенти вчаться та розвиваються через активну участь у ретельно організованому служінні, яке відповідає потребам громади; координується з початковою, середньою школою, вищим закладом освіти або з проектами надання послуг та громадою [4]. Водночас в Аргентині, суспільно орієнтоване навчання визначається як педагогічна філософія, «спосіб мислення про освіту та викладання, що включає у себе: засоби навчання та стратегії, які вимагають від студентів вчитися та розвиватися через активну участь у служінні для

громади спільно з громадою». Представники аргентинської організації CLAYSS [5] виокремлюють два основних призначення суспільно орієнтованого навчання: академічне та суспільне (соціальне). Академічне призначення має на меті підвищити якість освіти, поєднуючи теорію та практику, навчити як розвивати своє життя, громадянську позицію, як влаштувати власне співжиття з іншими членами громади, враховуючи різні соціальні статуси, вікові особливості тощо. Мета суспільного (соціального) призначення – надати корисну послугу для громади; сприяти розвитку ефективного реагування на проблему через залучення самої громади до її вирішення; допомогти подолати меценатську звичку громади, очікування того, що хтось вирішить її проблеми без їх участі; формування соціального капіталу, мереж співпраці між закладом освіти громадою, державними та недержавними організаціями.

Суспільно орієнтоване навчання тісно пов'язано із освітнім компонентом, тобто суспільно орієнтоване навчання – це перетворення академічних знань у професійну навичку через служіння у громаді, вирішення актуальних проблем у громаді, спільно з громадою. Натомість практика студентів гуманітарних спеціальностей, на відміну від суспільно орієнтованого навчання, не завжди містить у собі соціальний компонент, тобто вирішення реальної проблеми громади через використання здобутих академічних знань.

Суспільно орієнтоване навчання, на думку А. Фурко, має чотири основних ознаки: комплексна та якісна освіта; ініціативи, що спрямовані на задоволення реальних потреб у громаді; активна роль студентів у плануванні, розробці та оцінці суспільно орієнтованого проекту; інтеграція навчального контенту із практикою з громадою та для громади [3].

Українська дослідниця Т. Розвадовська визначає суспільно орієнтоване навчання як освітній підхід, що спрямований на формування академічних знань, практичних навичок та відповідальності через служіння у громаді, вирішення проблем у громаді, спільно з громадою» [1].

Таким чином, ми розглядатимемо суспільно орієнтоване навчання як засіб успішної соціалізації студента, форму освітньої діяльності, що передбачає включення в навчальний план окремих освітніх компонентів: вибіркових (елективних) дисциплін, суспільно орієнтованих ознайомчих чи виробничих практик, форм соціально-виховної роботи, спрямованих на розвиток та формування соціальної зрілості, відповідальності та активності сучасного студентства.

Література

1. Розвадовська Т. Суспільно орієнтоване навчання в умовах закладу вищої освіти. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка. 2020. № 2. С. 77-84. DOI: 10.25128/2415-3605.20.2.11
2. European Observatory of Service-Learning in Higher Education: веб-сайт. URL: <https://www.eoslhe.eu/> (дата звернення: 10.04.2022).

3. Furco A. Service-Learning: A Balanced Approach to Experiential Education. University of Nebraska, Omaha : веб-сайт. URL: <https://digitalcommons.unomaha.edu/slceslgen/128/> (дата звернення: 26.02.2022).

4. Law on National and Community Service. United States Congress, 1990. URL: https://www.nationalservice.gov/sites/default/files/page/Service_Act_09_11_13.pdf (дата звернення: 10.04.2022).

5. Universidades solidarias Programa de apoyo y fortalecimiento de proyectos de aprendizaje-servicio solidario para universidades de América Latina. CLAYSS: веб-сайт. URL: http://www.clayss.org.ar/04_publicaciones/UniversidadesSolidarias_3.pdf (дата звернення: 27.03.2022).

УДК 378.091.3:373.5.011.3-051]:3

Тамара БАККА
(м. Київ)

Формування загальнолюдських цінностей під час професійної підготовки майбутніх вчителів суспільних дисциплін у післявоєнному світі

«Морально прекрасною називають людину досконалої гідності...».

Аристотель

Нова Українська Школа, що впевнено крокує уже 5 років поспіль в системі освіти України в післявоєнний час сконцентрує основну увагу на суспільних предметах, які будуть базуватися на формуванні загальнолюдських цінностей. Від успішного розвитку національної освіти буде залежати подальша доля країни та її народу. На освіту покладається завдання формування «високоінтелектуальної і глибоко духовної людини, спроможної відповідати вимогам демократичного суспільства, для якого демократія є природним середовищем задоволення особистих і суспільних інтересів» [1].

Першочерговим завданням післявоєнної школи у формуванні свідомої особистості та її світоглядної культури є забезпечення формування компетентності учнів у предметах, поєднаних у Державному стандарті базової середньої освіти громадянської та історичної освітньої галузі, насамперед у предметах «Вступ до історії та громадянської освіти», «Громадянська освіта», «Досліджуючи гуманітарне право», «Етика», «Права людини».

Вивчення цих суспільних предметів у школі – це вимога часу. Початок викладання суспільних предметів в українській школі пов'язаний з процесами демократизації незалежної України. За 30 років в українських школах пройшли пілотування багато суспільних предметів з прав людини, соціалізації особистості, людини в різних сферах життєдіяльності від політики, економіки до культури.

Потребою у вивченні таких предметів, в яких вагомішого значення набувають соціально-гуманітарні та людинознавчі поняття, є необхідність